

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Α. Έρευνες πεδίου και τεκμηρίωση στον τομέα του βιβλίου

Ο κλάδος του βιβλίου, εκτός από παράγοντας “διάδοσης της τέχνης και των ιδεών”, επιτελεί και μια οικονομική δραστηριότητα με όχι αμελητέα συμβολή, διεθνώς, στο εισόδημα και στην απασχόληση (στον ευρωπαϊκό χώρο αποτελεί την πιο εύρωστη πολιτιστική βιομηχανία). Κατά συνέπεια, η τεκμηρίωσή του, μέσα από την πραγματοποίηση ερευνών και τη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων είναι ζωτικής σημασίας κατά κύριο λόγο για την επιβίωση του ίδιου του κλάδου, αλλά και για τη διασφάλιση της δημοκρατικότητας και της πολυφωνίας του (ήτοι, για τη χάραξη στρατηγικής και την υποστήριξη των αποφάσεων όλων όσων εμπλέκονται δημιουργικά σ’ αυτόν), καθώς επίσης και για τον σχεδιασμό και την άσκηση σχετικών δημόσιων πολιτικών.¹

Ιδίως μετά τη μεγάλη υποχώρηση της αγοράς βιβλίου στη χώρα μας, η οποία ξεκίνησε από το 2009-2010, καθώς και μετά την τροποποίηση του νόμου για την ενιαία τιμή βιβλίου, το 2014, η ακριβής τεκμηρίωση του κλάδου του βιβλίου θα μπορούσε να απαντήσει στα παρακάτω ερωτήματα: (α). Ποιες ήταν οι σημαντικότερες εξελίξεις που σημειώθηκαν όσον αφορά τη μείωση των επιχειρήσεων (αλλά και τη δημιουργία νέων), τον περιορισμό της βιβλιοπαραγωγής, τις επιπτώσεις στον κύκλο εργασιών, στη ρευστότητα και στη δανειακή επιβάρυνση των επιχειρήσεων, κλπ., (β). Ποιες είναι οι παράμετροι «ανθεκτικότητας» της αγοράς του βιβλίου μέσα στην κρίση και από ποιες δυνάμεις θα ήταν δυνατόν να ξεκινήσει μια προσπάθεια ανάκαμψης, (γ). Ποια είναι τα μέτρα και οι παρεμβάσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να οδηγήσουν άμεσα, με ή χωρίς δημοσιονομικό κόστος, στην «ανακούφιση» και στην αναζωογόνηση των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών του βιβλίου.

Οι έρευνες που είναι απαραίτητο να εκπονούνται σε συστηματική βάση στο χώρο του βιβλίου, ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- **Έρευνα βιβλιοπαραγωγής:** Αναλυτική καταγραφή της παραγωγής νέων τίτλων και επανεκδόσεων ανά κατηγορία, των μεταφράσεων από/προς σε ξένες γλώσσες και της παραγωγικότητας των εκδοτικών οίκων. Προϋποθέτει την πλήρη και σωστή λειτουργία των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων, όπως είναι η βάση books-in-print (Βιβλιονέτ), την οποία υποστήριζε το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου και σήμερα το

¹ Στο σημείο αυτό η Ομάδα Εργασίας θα ήθελε να υπογραμμίσει την ανάγκη υποστήριξης του τομέα των πολιτιστικών στατιστικών σε όλο το φάσμα αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού, σε συνεργασία με την ΕΛ. ΣΤΑΤ και τη Eurostat, στους τομείς που παρακολουθεί η τελευταία (ήτοι: δημόσια δαπάνη για τον πολιτισμό, πολιτισμός και απασχόληση, συμμετοχή του κοινού στις πολιτιστικές δραστηριότητες, βλ. *Pocketbook: Cultural Statistics*, Eurostat, 2011), έτσι ώστε να μπορούμε να διαθέτουμε ουσιαστικά στατιστικά δεδομένα για τη χώρα μας σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, και η Εθνική Βιβλιογραφία, την οποία συντάσσει η Εθνική Βιβλιοθήκη ή και οι δύο (βλ. επόμενο σημείο του κειμένου).

- **Έρευνα αναγνωστικής συμπεριφοράς:** Εξέλιξη, διάρθρωση και χαρακτηριστικά του αναγνωστικού κοινού, σε συνδυασμό με τις προτιμήσεις του ως προς τις υπόλοιπες κοινωνικές-πολιτισμικές πρακτικές (θέατρο, κινηματογράφο, μουσική, πολυγλωσσία, ταξίδια, ΜΜΕ κλπ.). Το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου εκπόνησε τρεις τέτοιες έρευνες, μεταξύ 1999-2010, εξασφαλίζοντας συγκρισιμότητα στα αποτελέσματά τους, με τη βοήθεια εταιρειών πολιτικής και κοινωνικής έρευνας. Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ωστόσο, όπως η Ιταλία, η έρευνα αυτή (όπως και η έρευνα Χρήσης του Ελεύθερου Χρόνου - Time Use Survey), γίνεται από τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες τους σε μεγαλύτερα δείγματα, με εναρμονισμένες προδιαγραφές, μία φορά το χρόνο. Η ποσοτική έρευνα της αναγνωστικής συμπεριφοράς (τύπου: survey), είναι μεν πολύ σημαντική αλλά δεν αρκεί, μόνη της, για τη διερεύνηση του αναγνωστικού φαινομένου. Είναι απαραίτητο να συνοδεύεται από ποιοτικές έρευνες βιωματικής/συμμετοχικής παρατήρησης στις αναγνωστικές κοινότητες ή χρήσης ενός διαρκούς “πάνελ” συστηματικών και μη αναγνωστών - έρευνες που μπορεί να συντονίζονται από αρμόδια τμήματα των ελληνικών ΑΕΙ, από οργανισμούς όπως το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής κλπ.
- **Έρευνα πωλήσεων βιβλίων:** Συμπληρώνει την έρευνα της βιβλιοπαραγωγής, καταγράφοντας την εξέλιξη και τη διάρθρωση της κατανάλωσης του κοινού (ποιοί τίτλοι κινήθηκαν περισσότερο στην αγορά, σε ποιες κατηγορίες), προσφέροντας αδιαμφισβήτητα στοιχεία γι’ αυτό. Βασίζεται σε στοιχεία που συλλέγονται «αυτόματα» από όλα τα σημεία πώλησης (βιβλιοπωλεία, σούπερ μάρκετ, Ίντερνετ, σημεία Τύπου κ.ά.). Στο εξωτερικό, η έρευνα αυτή γίνεται από ιδιωτικές εταιρείες (Nielsen Book Data, GFK) και είναι αυτοχρηματοδοτούμενη: οι χρήστες των πληροφοριών (εκδοτικοί οίκοι, βιβλιοπωλεία, συγκροτήματα τύπου) συμβάλλουν στη χρηματοδότησή της, ενώ ένα μέρος των πληροφοριών κοινοποιείται ελεύθερα στον δημόσιο χώρο (πρβλ. δεκαπενθήμερο κατάλογο best seller της Nielsen Book Data). Προϋποθέτει την πλήρη και σωστή λειτουργία των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων όπως είναι η βάση books-in-print. Η αδυναμία του πρ. ΕΚΕΒΙ να καλύψει το βασικό “κόστος εκκίνησης” της έρευνας αυτής στον ελληνικό χώρο (παρά τις απόπειρές του), κρίνεται ότι είναι δυνατόν να αναπληρωθεί με ένα συνδυασμό δυνάμεων και πόρων που θα προέρχονται από τον ίδιο τον κλάδο του βιβλίου, από το πρόγραμμα πολιτιστικών χορηγιών του ΟΣΔΕΛ και από τον νέο Φορέα Βιβλίου (βλ. ειδικό κείμενο Ομάδας Εργασίας).
- **Έρευνα επιχειρήσεων του βιβλίου:** Έχει δειγματοληπτικό χαρακτήρα, είτε αφορά την Έρευνα Βιομηχανίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (που δεν φτάνει σήμερα, σε επίπεδο ανάλυσης, τις επιχειρήσεις του βιβλίου), είτε αφορά τις επιχειρήσεις με νομική μορφή ΑΕ ή ΕΠΕ οι οποίες δημοσιεύουν ισολογισμό, τις οποίες παρακολουθούν φορείς όπως ο ΙΟΒΕ, η ICAP, κλπ. Υπάρχει έδαφος για την εκπόνησή της με πληρέστερο και συστηματικότερο τρόπο, σε συνεργασία με τις Ενώσεις Εκδοτών και Βιβλιοπωλών.

- **Δευτερογενή και άλλα στοιχεία για την αγορά βιβλίου:** Είναι στοιχεία που ούτως ή άλλως καταγράφουν η ΕΛ.ΣΤΑΤ., η Eurostat ή άλλες πηγές (Γενικός δείκτης οικονομικής δραστηριότητας, Απασχόλησης, Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, στοιχεία Εισαγωγών-Εξαγωγών, στοιχεία πωλήσεων πνευματικών δικαιωμάτων (royalties) προς τη χώρα μας που συγκεντρώνουν ξένοι οργανισμοί κλπ.), ή προκύπτουν από ειδικά ερευνητικά δεδομένα (μεταπτυχιακές εργασίες κ.ά.)
- **Άλλες έρευνες:** Έρευνες επισκεπτών/χρηστών των βιβλιοθηκών, των βιβλιοπωλείων και των επισκεπτών στις εκθέσεις βιβλίου, έρευνα εκπαιδευτικών αναγκών των επαγγελματιών του βιβλίου (περιλαμβανομένων των βιβλιοθηκονόμων), έρευνα για την έκταση και τα χαρακτηριστικά της ψηφιακής ανάγνωσης, κ.ά.

Με δεδομένο ότι από το 2014, με την αναστολή της λειτουργίας του ΕΚΕΒΙ, δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία έρευνα στο χώρο του βιβλίου, και λαμβάνοντας υπόψη τον εξ αντικειμένου περιορισμό των υπάρχοντων πόρων και του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, μια μεθοδολογική στρατηγική σε σχέση με τις ανωτέρω έρευνες, θα έδινε άμεση προτεραιότητα στις εξής:

1. Έρευνα βιβλιοπαραγωγής (έχει χαμηλότερο κόστος σε σχέση με τις άλλες, με προϋπόθεση την πλήρη λειτουργία των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων, επομένως με μικρή προσπάθεια μπορεί να επαναληφθεί - βλ. επόμενη ενότητα)
2. Έρευνα πωλήσεων βιβλίων (η πιο σημαντική και η πιο επείγουσα, αυτήν τη στιγμή, έρευνα για την ελληνική αγορά βιβλίου)
3. Έρευνα αναγνωστικής συμπεριφοράς (απαραίτητο να εκπονείται με τα ίδια δεδομένα ανά πενταετία, και η ευθύνη της να περάσει στην ΕΛ.ΣΤΑΤ)

B. Βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων

Η λειτουργία των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων αποτελεί μέρος της προσπάθειας καταγραφής και τεκμηρίωσης της βιβλιοπαραγωγής, με ιδιαίτερη σημασία για τα πνευματικά δικαιώματα αλλά για τη δημοκρατικότητα και την προστασία της πολυφωνίας στην πληροφόρηση σε σχέση με τη λειτουργία της αγοράς βιβλίου.

Τα κυριότερα βιβλιογραφικά προϊόντα, με βάση τη διεθνή εμπειρία και τυποποίηση, ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- **Βάση δεδομένων ISBN:** Αποτελείται από το σύνολο των τίτλων που λαμβάνουν αυτό τον κωδικό από την Εθνική Βιβλιοθήκη (με εξουσιοδότηση από το Διεθνές Γραφείο ISBN). Αποτελεί “προκαταρκτική” πηγή πληροφοριών, υπό την έννοια ότι ορισμένοι από τους τίτλους αυτούς, για διάφορους λόγους, τελικά δεν εκδίδονται. Στο εξωτερικό οδηγεί στην παραγωγή βιβλιογραφικών δεδομένων (ταξινόμησης, θέματος, λέξεων-κλειδιών), που τυπώνονται μαζί με το βιβλίο στην 1^η του έκδοσης.
- **Εθνική Βιβλιογραφία:** συντάσσεται από την Εθνική Βιβλιοθήκη -ή για λογαριασμό της- και αποτελεί απογραφικό βιβλιογραφικό κατάλογο όλων των εκδόσεων της χώρας. Στη χώρα μας συμπληρώνεται όταν γίνεται η παραλαβή των αντιτύπων από

την ΕΒΕ, σε συνδυασμό με την υποχρεωτική κατά νόμο κατάθεσή τους (legal deposit). Η Εθνική Βιβλιογραφία παρουσιάζει συστηματική καθυστέρηση της πλήρως επικαιροποιημένης ενημέρωσής της στη χώρα μας, παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία είκοσι χρόνια (με διαδοχική αναδρομική καταλογογράφηση των τίτλων της). Στην πλήρη ανάπτυξή της αποτελεί, σε συνδυασμό με τους Καταλόγους Καθιερωμένων Όρων (authority files), καθοδηγητικό εργαλείο για όλες τις βιβλιοθήκες της χώρας, καθώς και για τους εκδότες, τους βιβλιογράφους, τους μελετητές κλπ.

- **Βάση δεδομένων books-in-print:** Σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες βάσεις, αποτελεί βιβλιογραφικό προϊόν με σαφή προσανατολισμό στην αγορά του βιβλίου, σε πληροφορίες που αφορούν την κυκλοφορία των τίτλων (προμηθευτές, τιμή και αναθεωρήσεις της, διαθεσιμότητα, επανεκδόσεις/ανατυπώσεις κτλ.) και στην υποστήριξη των βιβλιοπωλείων. Στο εξωτερικό εκδίδεται από ιδιωτικούς οργανισμούς, με αυτοχρηματοδότηση από την αγορά του βιβλίου (Nielsen Book Data, Electre, Alice), υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου εκδίδεται από τις ενώσεις εκδοτών και βιβλιοπωλών (Γερμανία- Börsenverein des Deutschen Buchhandels, Ολλανδία κλπ.) Στην Ελλάδα η προσπάθεια για τη δημιουργία της ξεκίνησε το 1998 με την εταιρεία Βιβλιονέτ Α.Ε, η οποία ιδρύθηκε από κοινού από τον ΣΕΚΒ, τον ΣΕΒΑ, την ΠΟΕΒ, ιδιωτικές εκδοτικές επιχειρήσεις και το ΕΚΕΒΙ. Το 2003 η βάση δεδομένων αγοράστηκε εξ ολοκλήρου από το ΕΚΕΒΙ και έγινε ελεύθερα διαθέσιμη στο διαδίκτυο, με αποτέλεσμα να αυξηθεί πολύ η δημοτικότητα και η επίδρασή της. Η ενημέρωσή της, όμως, επηρεάστηκε αρνητικά μετά την κατάργηση του ΕΚΕΒΙ το 2014. Η συνεργασία του ΕΙΠ, διάδοχου-φορέα του ΕΚΕΒΙ, με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ), οδήγησε στην αξιοποίηση των δεδομένων της Βιβλιονέτ από τις βάσεις δεδομένων των βιβλιοθηκών, μέσω του ΑΒΕΚΤ. Στην 'ανοιχτή' ελληνική της εκδοχή, η βάση αποτελεί εργαλείο μεγάλης χρησιμότητας για αναγνώστες, βιβλιοπώλες, εκδότες, συγγραφείς, μεταφραστές, λογοτεχνικούς πράκτορες και κριτικούς.
- **Βάσεις δεδομένων διανομής εύλογης αμοιβής και πνευματικών δικαιωμάτων:** Αξιοποιώντας δεδομένα από την εθνική βιβλιογραφία και τη βάση books-in-print, ενσωματώνει επιπρόσθετες πληροφορίες που σχετίζονται με τους δικαιούχους δικαιωμάτων εύλογης αμοιβής, με την πνευματική ιδιοκτησία (προστατευμένα, ελεύθερα, ορφανά έργα) και τις αδειοδοτήσεις (όσον αφορά τη μετάφραση, επανέκδοση, φωτοαναπαραγωγή, ψηφιοποίηση, χρήση ψηφιακών αποσπασμάτων κλπ.) Παραδείγματα τέτοιων προϊόντων που αναπτύχθηκαν με ευρωπαϊκά προγράμματα είναι η βάση δεδομένων-πλατφόρμα ΑΣΠΙΔΑ του ΟΣΔΕΛ και η βάση δεδομένων που ενημερώνει την πανευρωπαϊκή πλατφόρμα για τα ορφανά έργα "Arrow Plus".

Παρά τις επιμέρους αδυναμίες τους, το τοπίο των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων στη χώρα μας χαρακτηρίζεται επιπλέον από έλλειψη συνεργασίας μεταξύ τους, ανταγωνιστικές σχέσεις, γραφειοκρατική και δαπανηρή λειτουργία για την αγορά του βιβλίου. Ενώ η Εθνική Βιβλιοθήκη δεν έχει καταφέρει ακόμα, παρά την πρόσφατη ενισχυμένη δυναμική

της, να καλύψει τη χρόνια καθυστέρηση στην ενημέρωση των προϊόντων της, και η βιβλιογραφική βάση της Βιβλιονέτ, μετά το 2014, βρίσκεται αντιμέτωπη τόσο με διοικητικά προβλήματα όσο και με τον περιορισμό των πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού της, η εικόνα περιπλέκεται με την έκδοση από τον ΟΣΔΕΛ μιας δικής του “βάσης books-in-print” (της osdelnet.gr). Ανεξάρτητα από προβλήματα νομιμότητας (η Ομάδα Εργασίας έχει υπόψη της δικαστική διαμάχη που ξεκίνησε μεταξύ ΕΙΠ και ΟΣΔΕΛ γύρω από την ιδιοποίηση εγγραφών της Βιβλιονέτ, και εντέλει επιλύθηκε εξωδικαστικά), ο ΟΣΔΕΛ απαιτεί από τους εκδοτικούς οίκους να ενημερώνουν μόνοι τους την osdelnet με “αυτόματο” τρόπο, κάτι που τους ζητούν, με διαφορετικό βαθμό εμπλοκής τους, και τα υπόλοιπα βιβλιογραφικά προϊόντα – ακόμη η βάση του “Εύδοξος”.

Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις πιεστικές ανάγκες, όσο και τις αντικειμενικές δυσκολίες της αγοράς βιβλίου, η Ομάδα Εργασίας επεξεργάστηκε μια πρόταση που βασίζεται στη συνεργασία και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των βιβλιογραφικών προϊόντων, ώστε να υπάρξει αλληλοβοήθεια, εξοικονόμηση πόρων και μέσων και καλύτερης ποιότητας υπηρεσίες προς την αγορά του βιβλίου. Το σύστημα βασίζεται σε μια **αρχιτεκτονική συνεργασίας και διαλειτουργικότητας** μεταξύ των τεσσάρων ενεργών υποκειμένων/δρώντων (Εθνική Βιβλιοθήκη, ΥΠΠΟ/Φορέας Βιβλίου/Βιβλιονέτ, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, ΟΣΔΕΛ), στην οποία κάθε μέλος θα συνεισφέρει την προστιθέμενη αξία του (ανθρώπινο δυναμικό, πόρους, δεδομένα), και θα επωφελείται από την προστιθέμενη αξία των άλλων, στο πλαίσιο μιας “δίκαιης και αποτελεσματικής” συνεργασίας.

Βασικός στόχος του συστήματος θα είναι τα κοινά μεταξύ των βάσεων δεδομένων στοιχεία να συλλέγονται μόνο μία φορά από τους παραγωγούς των πληροφοριών και η καταλογογράφηση των τίτλων να γίνεται επίσης μόνο μία φορά, με επιστημονικά έγκυρο τρόπο (απόδοση θέματος, ταξινομικού αριθμού και λέξεων-κλειδιών). Στη συνέχεια, ανάλογα με τον σκοπό και τις ειδικές χρήσεις που εξυπηρετεί κάθε βάση θα μπορεί να προσθέτει τα επιπλέον στοιχεία που της είναι απαραίτητα, με δυνατότητα να αναπτυχθούν και νέες χρήσεις των υπάρχοντων βιβλιογραφικών προϊόντων και να βελτιστοποιηθεί η αξιοποίησή τους. Στόχος της πρότασης της Ομάδας, επίσης, είναι να παραμείνει η βάση books-in-print δημόσιο κτήμα έτσι ώστε να είναι εγγυημένη στο μέλλον η ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση σε όλους τους ενδιαφερόμενους, και να διατηρηθούν όλα τα στοιχεία που περιέχει σήμερα η βάση της Βιβλιονέτ (τιμή, ανατυπώσεις, επανεκδόσεις, ενημερωμένα βιογραφικά συγγραφέων, περιλήψεις, βιβλιοκριτικές και βιβλιοπαρουσιάσεις, ελληνικά και ξένα βραβεία) έτσι ώστε να διατηρήσει τη χρηστικότητα της τόσο για τους επαγγελματίες, όσο και για τους αναγνώστες και τους ερευνητές.

Η **αρχιτεκτονική διαλειτουργικότητας** που προτείνουμε βασίζεται στην αρχή της ανεξαρτησίας των βάσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε ένας από τα τέσσερα ενεργά υποκείμενα/δρώντες (Εθνική Βιβλιοθήκη, ΥΠΠΟ/Φορέας Βιβλίου/Βιβλιονέτ, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, ΟΣΔΕΛ), εξυπηρετεί με τη λειτουργία του ένα διαφορετικό κοινό-στόχο (η ΕΒΕ και το ΕΚΤ τις βιβλιοθήκες, η βάση books-in-print τους παράγοντες της αγοράς βιβλίου, ο ΟΣΔΕΛ τους κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων - εκδότες και δημιουργούς). Κατά συνέπεια, θεωρούμε απαραίτητο ο καθένας να συνεχίσει να υποστηρίζει την αυτόνομη

λειτουργία και τα προϊόντα του, διατηρώντας τα πλήρη δικαιώματά του επ' αυτών και επιτελώντας τον καταστατικό του σκοπό.

Γι' αυτό, η λύση που προτείνουμε βασίζεται:

- στην αυτονομία και την *παράλληλη* λειτουργία των τεσσάρων δρώντων και των προϊόντων τους
- στη δωρεάν ανταλλαγή δεδομένων (με προϋποθέσεις αμφίδρομης "διαλειτουργικότητας", με τεχνικούς όρους: ISBN>< Biblionet >< Εθνική Βιβλιογραφία><osdelnet)
- στη συνεισφορά πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων) και τεχνολογικών μέσων, στη βάση μιας τίμιας και αποδοτικής συνεργασίας.

Η εξειδίκευση της λύσης προϋποθέτει την ακριβή καταγραφή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, των ελλείψεων και των αναγκών πληροφόρησης κάθε βάσης. Σε μια πρώτη προσέγγιση, συγκριτικό πλεονέκτημα της Βιβλιονέτ φαίνεται ότι αποτελεί το έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό της (πολύτιμο σε θέματα όπως η θεματική ταξινόμηση, η ποιότητα των βιογραφικών σημειωμάτων, η κριτικογραφία, κοκ., καθώς όλες οι εγγραφές της έχουν περάσει από τον έλεγχό του). Συγκριτικό πλεονέκτημα της Εθνικής Βιβλιοθήκης είναι το έμπειρο επιστημονικό δυναμικό της, η τεχνολογική καινοτομία, η έγκαιρη πρόσβαση σε πληροφορίες που δεν διαθέτει κανείς άλλος και η κεντρική θέση της στην αρχιτεκτονική του συστήματος των βιβλιοθηκών. Του ΕΚΤ είναι η τεχνολογική υποδομή, το ερευνητικό δυναμικό και η διαδικτυακή υποδομή. Του ΟΣΔΕΛ είναι η πληρότητα σε στοιχεία για τα νέα βιβλία των μελών του, η "μετάφραση" των εγγραφών του στο ευρωπαϊκό πρότυπο για τα books-in-print, ONIX, και η εμπειρία του σε θέματα πνευματικών δικαιωμάτων.

Σ' αυτή την αρχική καταγραφή θα βασιστεί η επεξεργασία της λύσης για τη συνεργασία μεταξύ των βάσεων βιβλιογραφικών δεδομένων, με τη συμμετοχή όλων (και των τεσσάρων) φορέων σε διαδοχικές διμερείς -και στη συνέχεια κοινές- συναντήσεις για την εξειδίκευσή της.

[Επεξεργασία πρότασης: Σωκράτης Καμπουρόπουλος, σε συνεργασία με τα μέλη της ομάδας εργασίας Έφη Γιαννοπούλου και Έλενα Πατάκη.]